Valiokunnan lausunto SuVL 8/2025 vp– U 12/2022 vp

Suuri valiokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvien hyödykkeiden ja tuotteiden asettamisesta saataville unionin markkinoilla ja viennistä unionin ulkopuolelle sekä asetuksen (EU) N:o 995/2010 kumoamisesta

Valtioneuvostolle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvosto on toimittanut eduskuntaan jatkokirjelmän (UJ 28/2025 vp) ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvien hyödykkeiden ja tuotteiden asettamisesta saataville unionin markkinoilla ja viennistä unionin ulkopuolelle sekä asetuksen (EU) N:o 995/2010 kumoamisesta (U 12/2022 vp).

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:
- ympäristövaliokunta YmVL 23/2025 vp
- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 28/2025 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- neuvotteleva virkamies Heidi Alatalo, maa- ja metsätalousministeriö
- erityisasiantuntija Viktor Harvio, maa- ja metsätalousministeriö
- lainsäädäntöneuvos Outi Kumpuvaara, maa- ja metsätalousministeriö
- hallitussihteeri Joona Huhtakangas, maa- ja metsätalousministeriö

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ / JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Komission asetusmuutosehdotuksessa (COM(2025) 652 final) ehdotetaan EU:n metsäkatoasetuksen soveltamisen osittaista lykkäämistä sekä yksinkertaistamistoimia asetuksen sujuvan täytäntöönpanon varmistamiseksi.

Valmis
5.0

Komissio ehdottaa, että asetuksen soveltaminen alkaisi nykyisen aikataulun mukaisesti 30.12.2025 suurien ja keskisuurien yrityksien osalta. Mikro- ja pienille yrityksille siirtymäaikaa pidennettäisiin siten, että nykyisen siirtymäajan lisäksi niille tulisi kuusi kuukautta lisää siirtymäaikaa, jolloin asetuksen velvoitteita sovellettaisiin 30.12.2026 alkaen. Myös EU:n puutavara-asetuksen piirissä olevien mikro- ja pienien toimijoiden siirtymäaikaa pidennettäisiin 30.12.2026 saakka.

Lisäksi ehdotuksessa esitetään, että asetukseen tehtäisiin asetuksen yksinkertaistamiseksi sisältömuutoksia, joilla helpotetaan asetuksen toimeenpanoa, kevennetään hallinnollista taakkaa sekä vähennetään komission EUDR (metsäkatoasetus) -tietojärjestelmään kohdistuvaa kuormitusta varmistaen siten sen toimivuuden. Keskeisimpinä muutoksina asetuksen vaatimukset keskittyisivät enemmän tuotteiden ensimmäiseen markkinoille saattamiseen, mikä keventäisi toimitusketjujen alkupään jälkeisten, niin sanottujen jatkojalostusvaiheen toimijoiden ja suurten kauppaa käyvien, velvoitteita. Näiden yritysten osalta riittäisi pääsääntöisesti, että asianmukaisen huolellisuuden vakuutus on aiemmin tehty, asianmukaiseen huolellisuuteen liittyviä keskeisiä tietoja säilytetään viisi vuotta sekä tiedot asianmukaisen huolellisuuden vakuutusten viitenumeroista toimitetaan tarvittaessa eteenpäin toimitusketjussa tai toimivaltaiselle viranomaiselle pyydettäessä.

Myös sellaisten mikro- ja pienien alkutuottajien, jotka ovat asetuksen mukaisia toimijoita, raportointivelvoitteita kevennettäisiin, jos näiden tuotanto tapahtuu komission aiemmin metsäkadon osalta matalariskisiksi maiksi luokittelemissa maissa, kuten Suomessa. Tällöin riittäisi ilmoittaa kertaalleen komission EUDR-tietojärjestelmään tuotannon olleen metsäkatovapaata. Järjestelmään ilmoitettuja tietoja tulisi muokata, mikäli niihin tulee merkittäviä muutoksia.

Lisäksi komissio ehdottaa kevennettyä valvontaa ja täytäntöönpanoa soveltamisen ensimmäisten kuuden kuukauden ajaksi, mikä helpottaisi suurien ja keskisuurien toimijoiden ja kauppaa käyvien asetuksen alkuvaiheen toimeenpanoa. Tämä myös vähentäisi toimivaltaisen viranomaisen tehtävien määrää soveltamisen alkamisen alkuvaiheessa.

Ehdotettujen toimenpiteiden tavoitteena on tukea yrityksiä, kansainvälisiä sidosryhmiä, kolmansia maita ja EU:n jäsenmaita metsäkatoasetuksen sujuvassa toimeenpanossa ja keventää asetukseen liittyvää hallinnollista taakkaa säilyttäen kuitenkin asetuksen keskeiset tavoitteet globaalin metsäkadon vähentämiseksi.

Ehdotuksella on tarkoitus vahvistaa myös asetuksen seurantaa ja valvontaa sekä parantaa toimivaltaisten viranomaisten kykyä käsitellä tietojärjestelmässä olevia tietoja ja vaihtaa olennaista tietoa tehokkaasti.

Valtioneuvoston kanta

Suomi kannattaa asetuksen soveltamisen lykkäämistä ja sen toimeenpanon yksinkertaistamista.

EU:n metsäkatoasetuksen uudet velvoitteet, tulkinnan epäselvyydet sekä komission tietojärjestelmään liittyvät haasteet ovat tehneet asetuksen toimeenpanosta monilta osin

haastavaa. Tämä on aiheuttanut epävarmuutta asetuksen soveltamisalaan kuuluvien toimijoiden, jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden keskuudessa. Asetuksen täytäntöönpanoa tulisi selventää, ja tulisi varata riittävästi aikaa muutosten toimeenpanoon.

Epävarmuuksista ja haastavasta aikataulusta johtuen Suomi katsoo, että komission ehdotuksesta poiketen kaikkia tahoja koskeva toimeenpanon lykkääminen vähintään vuodella olisi perusteltua. Suomi pitää ongelmallisena, että monet suuret ja keskisuuret yritykset ovat komission aiempien ulostulojen perusteella olettaneet sääntelyn lykkääntyvän uudelleen ja valmistelleet toimeenpanoa nykyvaatimusten mukaisesti. Suomi katsoo, että tasapuolisella, vähintään vuoden, lykkäyksellä varmistettaisiin, että kaikki tahot ovat paremmin valmistautuneita asetuksen toimeenpanoon. Lisäksi Suomi näkee, että toimeenpanoa voitaisiin sujuvoittaa yhdenmukaistamalla toimijoiden soveltamisen alkamisen aikatauluja.

Suomi pitää tärkeänä, että komission EUDR-tietojärjestelmä on toimintavarma metsäkatoasetuksen soveltamisen alkaessa, jotta järjestelmän mahdolliset ongelmat eivät aiheuttaisi kaupankäynnin häiriöitä, heikentäisi toimijoiden oikeusturvaa tai vaikeuttaisi toimivaltaisten viranomaisten tehtävien hoitamista.

Suomi pitää tärkeänä metsäkatoasetuksen tavoitteita globaalin metsäkadon ja metsien tilan heikentymisen vähentämiseksi sekä ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen torjumiseksi. Sääntelystä aiheutuvan taakan tulisi kuitenkin olla tasapainossa asetettujen tavoitteiden kanssa. Suomi kannattaa asetuksen yksinkertaistamista ja katsoo, että asetukseen ehdotetut sisältömuutokset vähentäisivät jonkin verran asetukseen liittyvää hallinnollista taakkaa. Suomi pitää tärkeänä, että asetusta yksinkertaistettaessa vaikutukset hallinnollisen taakan kevenemiseen olisivat merkityksellisiä.

Suomi voi tarvittaessa tukea myös muita asetukseen ehdotettavia muutoksia, jotka lisäävät sääntelyn joustavuutta tai keventävät asetuksen toimeenpanoon liittyvää hallinnollista taakkaa heikentämättä kuitenkaan merkittävästi asetuksen tavoitteita. Suomi korostaa, että asetuksessa olisi tärkeää ottaa huomioon tarkoituksenmukaisella tavalla niiden metsäisten maiden erityispiirteet, joissa riski asetuksen tarkoittamalle metsäkadolle on merkityksettömän alhainen ja joiden metsäpinta-ala on vakaa tai kasvussa.

Suomi pitää lähtökohtaisesti hyvänä komission ehdotusta siitä, että asetuksen vaatimukset keskittyisivät tuotteiden ensimmäiseen markkinoille saattamiseen, mikä keventäisi toimitusketjujen loppupään niin sanottujen jatkojalostusvaiheen toimijoiden ja (suurten) kauppaa käyvien velvoitteita. Suomi näkee tärkeänä keventää toimitusketjujen loppupään velvoitteita, sillä asetuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta on oleellista, että etenkin ensimmäistä kertaa tuotteita markkinoille saatettaessa asetuksen vaatimukset täyttyvät. Samalla tulisi kuitenkin varmistaa, että asetusmuutokset ja niiden toimeenpano käytännössä keventävät toimijoiden hallinnollista taakkaa.

Suomi kannattaa vahvasti asetuksen EU:n viljelijöihin ja metsänomistajiin kohdistamien vaatimusten keventämistä. Komission muutosehdotukset keventäisivät alhaisen metsäkatoriskin maissa sijaitsevien mikro- ja pienien alkutuotannon toimijoiden raportointivelvoitteita sekä lykkäisivät niiden osalta soveltamisen alkamista kuudella kuukaudella eteenpäin nykyisestä.

Ehdotettujen kevennysten tosiasiallisia vaikutuksia ei ole tässä vaiheessa kuitenkaan mahdollista arvioida tarkasti. Suomi katsoo, että mikro- ja pienien alkutuotannon toimijoihin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa tulisi pyrkiä keventämään, etenkin maissa, joissa asetuksen tarkoittama metsäkadon ja metsien tilan heikentymisen riski on merkityksettömän alhainen ja joiden metsäpinta-ala on vakaa tai kasvussa.

Komissio ehdottaa EU:n puutavara-asetuksen piirissä olevien mikro- ja pienien toimijoiden soveltamisen alkamisajankohdan yhtenäistämistä muiden hyödykeryhmien mikro- ja pienien toimijoiden soveltamisen alkamisen kanssa. Suomi kannattaa tätä vahvasti, sillä on tärkeää, että myös metsä- ja puutuotesektorin pienet toimijat saavat lisäaikaa toimeenpanoon.

Suomi pitää kannatettavana komission ehdotusta valvonnan ja täytäntöönpanon keventämisestä soveltamisen ensimmäisten kuuden kuukauden aikana, joka antaa toimeenpanon alkuvaiheessa tarvittavaa joustoa niin toimijoille kuin myös toimivaltaisille viranomaisille. Suomi voi myös kannattaa sisällöllisesti samanlaista tai samankaltaista kuuden kuukauden kevennetyn täytäntöönpanon sisällyttämistä asetukseen tilanteessa, jossa toimeenpanon siirtymäaikoja pidennettäisiin komission ehdotuksesta.

Suomi korostaa nopeaa päätöksentekoa ratkaisun löytämiseksi, jotta asia ehditään käsitellä ennen nykyisen asetuksen soveltamisen alkamista. Ensisijaista olisi siirtymäajan jatkaminen, jotta aikaa asetuksen yksinkertaistamisen valmistelulle jäisi riittävästi.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Komission asetusmuutosehdotuksessa ehdotetaan EU:n metsäkatoasetuksen soveltamisen osittaista lykkäämistä sekä yksinkertaistamistoimia asetuksen sujuvan täytäntöönpanon varmistamiseksi.

(2) Suuri valiokunta kannattaa valtioneuvoston tavoin komission ehdotusta asetuksen soveltamisen lykkäämisestä ja sen toimeenpanon yksinkertaistamisesta. Suuri valiokunta kiinnittää valtioneuvoston huomiota maa- ja metsätalousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan yksityiskohtaisempiin lausuntoihin metsäkatoasetuksen muuttamisesta ja esittää niiden pohjalta seuraavia yleisempiä näkökantoja.

(3) Suuri valiokunta yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että metsäkatoasetuksen tavoitteet globaalin metsäkadon ja metsien tilan heikentymisen vähentämiseksi sekä ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen torjumiseksi ovat tärkeitä. Kuten ympäristövaliokunta lausunnossaan toteaa, metsäkato aiheuttaa globaalisti fossiilisten polttoaineiden käytön jälkeen toiseksi suurimmat kasvihuonekaasupäästöt. Metsäkadosta lähes 80 prosenttia johtuu soijan, naudanlihan, palmuöljyn, kahvin ja kaakaon tuotannosta.

(4) Jotta sääntelyllä saavutetaan mainitut tärkeät tavoitteet, sen tulee olla käytännössä toimeenpantavissa. Asetuksen toimeenpano on osoittautunut haastavaksi. Asetuksen velvoitteet ovat olleet monille toimijoille kokonaan uusia, asetuksen tulkintaan on liittynyt epäselvyyksiä, ja

komission tietojärjestelmissä on ollut puutteita. Siten lisäaika järjestelmän viimeistelyyn on perusteltu ja tarpeellinen.

EU:n metsäkatoasetuksen soveltamisen lykkääminen

(5) Komissio ehdottaa, että asetuksen soveltaminen alkaisi nykyisen aikataulun mukaisesti 30.12.2025 suurien ja keskisuurien yrityksien osalta. Mikro- ja pienille yrityksille siirtymäaikaa pidennettäisiin siten, että nykyisen siirtymäajan lisäksi niille tulisi kuusi kuukautta lisää siirtymäaikaa, jolloin asetuksen velvoitteita sovellettaisiin 30.12.2026 alkaen. Lisäksi komissio esittää, että soveltamisen alkaessa olisi ensimmäisten kuuden kuukauden ajan käytössä niin sanottu kevennetty täytäntöönpano muun muassa valvonnan osalta.

(6) Suuri valiokunta kannattaa valtioneuvoston kantaa siitä, että asetuksen soveltamista lykättäisiin komission ehdotuksesta poiketen kaikkien tahojen osalta eikä ainoastaan mikro- ja pienten yritysten osalta. Toimeenpanon yhtenäinen lykkäys olisi tarkoituksenmukaista sääntelyn selkeyden ja toimivuuden näkökulmasta, sillä käytännössä asetuksen velvoitteet tulevat alihankintaketjussa myös pieniä toimijoita koskeviksi silloin, kun suuret ja keskisuuret yritykset alkavat niitä noudattaa. Lisäksi monet suuret yritykset ovat ehtineet investoida tietojärjestelmiinsä asetuksen alkuperäisten vaatimusten mukaisesti ja komission ehdotus aiheuttaa uusia muutostarpeita näihin järjestelmiin.

(7) Komissio ehdottaa myös sitä, että EU:n puutavara-asetuksen piirissä olevien mikro- ja pienien toimijoiden soveltamisen alkamisajankohta yhtenäistettäisiin muiden hyödykeryhmien mikro- ja pienien toimijoiden soveltamisen alkamisen kanssa. Suuri valiokunta kannattaa tätä. On tärkeää, että myös metsä- ja puutuotesektorin pienet toimijat saavat lisäaikaa toimeenpanoon.

EU:n metsäkatoasetuksen sisältömuutokset

(8) Komissio esittää asetukseen sisältömuutoksia, joilla helpotettaisiin asetuksen toimeenpanoa, kevennettäisiin hallinnollista taakkaa sekä vähennettäisiin komission EUDR-tietojärjestelmään kohdistuvaa kuormitusta varmistaen siten sen toimivuuden.

(9) Suuri valiokunta kannattaa valtioneuvoston tavoin asetuksen yksinkertaistamista ja pitää tärkeänä, että yksinkertaistamisen vaikutukset hallinnollisen taakan kevenemiseen olisivat merkityksellisiä. Suuri valiokunta kiinnittää maa- ja metsätalousvaliokunnan tavoin huomiota siihen, ettei ehdotettujen kevennysten tosiasiallisia vaikutuksia ole tässä vaiheessa mahdollista arvioida tarkasti. Komission muutosehdotusten käytännön vaikutukset ovat osin vielä epäselviä, ja on valitettavaa, ettei niiden arviointiin ole varattu tarpeeksi aikaa.

(10) Komissio ehdottaa, että asetuksen vaatimukset keskittyisivät enemmän tuotteiden ensimmäiseen markkinoille saattamiseen, mikä keventäisi toimitusketjujen alkupään jälkeisten niin sanottujen jatkojalostusvaiheen toimijoiden ja suurten kauppaa käyvien velvoitteita. Suuri valiokunta pitää tätä ehdotusta lähtökohtaisesti hyvänä. Metsäkatoasetuksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta olennaisinta on varmistaa ensimmäistä kertaa markkinoille saatettavien tuotteiden vaatimustenmukaisuus.

(11) Komissio ehdottaa myös sellaisten mikro- ja pienien alkutuottajien, jotka ovat asetuksen mukaisia toimijoita, raportointivelvoitteiden keventämistä tilanteissa, joissa niiden tuotanto tapahtuu komission aiemmin metsäkadon osalta matalariskisiksi maiksi luokittelemissa maissa. Suomi kuuluisi tällaisiin maihin. Suuri valiokunta pitää ehdotettua muutosta kannatettavana. Yksinkertaistettua raportointikäytäntöä arvioidaan sovellettavan lähes kaikkiin maanviljelijöihin ja metsänomistajiin.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Suuri valiokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 12.11.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Saara-Sofia Sirén kok
1. varapuheenjohtaja Laura Huhtasaari ps
2. varapuheenjohtaja Miapetra Kumpula-Natri sd
jäsen Eva Biaudet r
jäsen Juho Eerola ps
jäsen Ritva Elomaa ps
jäsen Timo Harakka sd
jäsen Teemu Keskisarja ps
jäsen Mai Kivelä vas
jäsen Terhi Koulumies kok
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Susanne Päivärinta kok
jäsen Onni Rostila ps
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Sofia Virta vihr
varajäsen Inka Hopsu vihr
varajäsen Aleksi Jäntti kok
varajäsen Pia Lohikoski vas
varajäsen Jani Mäkelä ps
varajäsen Martin Paasi kok
varajäsen Pinja Perholehto sd
varajäsen Mika Riipi kesk
varajäsen Ville Skinnari sd
varajäsen Ville Väyrynen kok

Valiokunnan lausunto SuVL 8/2025 vp

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaisa Männistö

Eriävä mielipide 1

Perustelut

Euroopan komissio julkisti 21.10.2025 asetusmuutosehdotuksen kesäkuussa 2023 voimaan tulleen metsäkatoasetuksen soveltamisen osittaisesta lykkäämisestä. Asetuksen soveltamista on jo kertaalleen lykätty vuodella. Lisäksi komissio ehdottaa metsäkatoasetukseen sisältömuutoksia. Asetusmuutosehdotuksen taustalla ovat EU:n metsäkatoasetuksen toimeenpanoon liittyvät haasteet kuten lainsäädännön tulkinnan epäselvyydet ja komission tietojärjestelmään liittyvät ongelmat. Valtioneuvoston kannat asetusmuutosehdotukseen on määritelty U-jatkokirjelmässä U 12/2022 - UJ 28/2025.

Valtioneuvoston kannasta poiketen Suomen tulee kannattaa komission asetusmuutosehdotuksen mukaisesti metsäkatoasetuksen soveltamisen lykkäämistä ainoastaan mikro- ja pienyritysten osalta, jolloin asetuksen soveltaminen alkaisi 30.12.2026. Asetuksen soveltamiseen suurten ja keskisuurten yritysten osalta ei tulisi muutoksia ja alkaisi nykyisen aikataulun mukaisesti 30.12.2025.

Metsäkadon torjumiseen tarvitaan tehokkaita toimia. Metsäkatoasetuksen tavoite vähentää maailmanlaajuisesti metsäkatoa ja metsien tilan heikkenemistä on tärkeä niin ilmastomuutoksen torjumisen kuin luonnon monimuotoisuuden kannalta. Nämä puoltavat asetuksen ripeää soveltamista eikä soveltamista pidä enää lykätä kaikkien taholta vähintään vuodella.

Komission esittämät sisältömuutokset yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi ovat kannatettavia ja vievät lainsäädäntöä Suomen aiemmin esittämien kantojen suuntaan.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnon (MmVL 28/2025 vp - U 12/2022 vp) mukaisesti Suomi on täytäntöönpanoasetuksessa määritelty alhaisen riskin maaksi, joten Suomessa tuotettujen tuotteiden osalta voidaan soveltaa asetuksen 13 artiklassa tarkoitettua yksinkertaistettua asianmukaisen huolellisuuden menettelyä.

Ympäristövaliokunta korostaa lausunnossaan (YmVL 23/2025 vp - U 12/2022 vp), että metsäkatoasetus liittyy Suomessa vain naudanlihan tuotantoon ja luonnonmetsien hakkuisiin eikä asetus rajoita muuta maankäyttöä Suomessa.

Kuten ympäristövaliokunta toteaa lausunnossaan (YMVL 23/2025 vp - U 12/2022 vp) suuri osa metsäkadosta kytkeytyy kansainväliseen kauppaan, joten EU-tason toimilla voidaan puuttua tehokkaasti kansainväliseen kauppaan liittyvään metsäkatoon sekä kannustaa kestävimpien raaka-aineiden käyttöön ja luotettavampien toimitusketjujen rakentamiseen.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

Valiokunnan lausunto SuVL 8/2025 vp
Eriävä mielipide 1

että valtioneuvosto ottaa edellä esitetyn huomioon ja kannattaa komission asetusmuutosehdotuksen mukaisesti metsäkatoasetuksen soveltamisen osittaista lykkäämistä.

Helsingissä 12.11.2025

Miapetra Kumpula-Natri sd
Timo Harakka sd
Matias Mäkynen sd
Pinja Perholehto sd
Ville Skinnari sd

Eriävä mielipide 2

Perustelut

Komission lokakuussa antamassa metsäkatosetuksen muutosehdotuksessa (COM(2025) 652 final) ehdotetaan jälleen EU:n metsäkatoasetuksen soveltamisen osittaista lykkäämistä sekä tiettyjä yksinkertaistamistoimia asetuksen "sujuvan täytäntöönpanon varmistamiseksi". Komission esityksessä esitetään muun muassa toimitusketjujen alkupään jälkeisten toimijoiden velvoitteiden keventämistä sekä kevennettyä ilmoitusmenettelyä asetuksen mukaisille mikro- ja pienille alkutuottajille.

Muutosehdotuksia on perusteltu muun muassa asetuksen toimeenpanon aiheuttamalla, komission tietojärjestelmiin kohdistuvalla kuormituksella, mutta on selvää, että tämänkaltaisia IT-ongelmia ei voida pyrkiä ratkaisemaan asetusta vesittämällä, kuten komissio nyt esittää. Lain vesittäminen vaarantaa asetuksen tavoitteiden saavuttamisen ja rankaisee niitä yrityksiä, jotka ovat jo investoineet vastuullisuuteen ja sopeuttaneet toimintansa asetukseen.

Emme voi yhtyä suuren valiokunnan lausuntoon, sillä emme suurelta osin kannata komission esitystä emmekä valtioneuvoston siihen ottamaa kantaa. Metsäkatoasetus on olennainen työkalu EU:n haitallisten ympäristövaikutusten hillitsemiseksi ja metsien turvaamiseksi ympäri maailman, ja komission esitys pitää sisällään merkittävän riskin näiden tavoitteiden vaarantumiseksi. Muutosehdotukset herättävät uusia kysymyksiä asetuksen tulkinnasta ja katsoaksemme heikentävät luottamusta EU-lainsäädännön ennakoitavuuteen ja pysyvyyteen. Ympäristö- ja maa- ja metsätalousvaliokuntien kuulemien asiantuntijoiden mukaan komission muutosehdotusten käytännön vaikutukset ovat epäselviä, eikä niiden arvioitiin ole varattu tarpeeksi aikaa.

Komission esityksen mukaan metsäkatoasetuksen soveltaminen alkaisi suurten ja keskisuurten yritysten osalta 30.12.2025 ja mikro- ja pienyritysten osalta vuotta myöhemmin 30.12.2026. Mikro- ja pienyritysten kohdalla soveltamisen alun lykkääminen ei kuitenkaan välttämättä käytännössä toteudu, sillä suuret ja keskisuuret yritykset, jotka toimivat mikro- ja pienyrityksiin nähden arvoketjun myöhemmissä vaiheissa, tarvitsevat asetuksen velvoitteiden täyttämiseksi tiettyjä tietoja mikro- ja pienyrityksiltä. Tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että asetuksen soveltaminen alkaisi samaan aikaan kaikenkokoisille yrityksille.

Komissio ehdottaa EU:n puutavara-asetuksen piirissä olevien mikro- ja pienten toimijoiden soveltamisen alkamisajankohdan yhtenäistämistä muiden hyödykeryhmien vastaavien toimijoiden soveltamisen alkamisen kanssa. Metsä- ja puutuotesektorin pienille toimijoille ei kuitenkaan katsoaksemme tule myöntää tällaista lisäaikaa toimeenpanoon.

Toimeenpanon aloittamista kokonaisuudessaan ei saa enää lykätä, jotta metsäkatoasetuksessa linjattujen tavoitteiden saavuttaminen ei vaarannu. YK:n ilmastokokouksessa yksi tärkeimmistä tavoitteista on tehdä sitova päätös trooppisen metsäkadon lopettamisesta vuoteen 2030 mennessä. Aika tavoitteiden saavuttamiseksi ja metsien turvaamiseksi on kortilla. Metsäkato ja metsien ekologisen tilan heikentäminen pitää lopettaa mitä pikimmiten.

Valiokunnan lausunto SuVL 8/2025 vp
Eriävä mielipide 2

Asetuksen "toimijan" määritelmää koskeva muutos tarkoittaa sitä, että mikro- ja pienet yritykset ilmoittaisivat vain kertaluonteisesti tuotteidensa olevan metsäkatovapaita ja silloinkin yksinkertaistetussa muodossa. Komission mukaan tämän yksinkertaistetun raportointikäytännön piirissä olisi lähes 100 prosenttia EU:n maanviljelijöistä ja metsänomistajista. Samaan aikaan "pienten yritysten" määritelmän takia mukana olisi melko isojakin yrityksiä, joilla tase on enintään 5 M€, liikevaihto enintään 10 M€ ja työntekijöitä enintään 50. Yhdymme siihen näkemykseen, että aidosti pienille alkutuottajille ei saa koitua kohtuutonta hallinnollista taakkaa, mutta komission esittämä kokonaisuus ei ole oikea tapa tämän tekemiseksi.Kertaluonteinen yksinkertaistettu raportointivelvoite tulisi sovellettaviksi samoin edellytyksin myös sellaisissa metsävarojen ja biodiversiteetin kannalta merkittävissä kolmansissa maissa kuin Kiinassa, Intiassa ja Kongossa, koska myös niissä metsäkadon riski on EU:n täytäntöönpanoasetuksessa oletettu matalaksi. Ympäristö- ja maa- ja metsätalousvaliokuntien kuulemien asiantuntijoidenkin mukaan tämä oletettavasti heikentää metsäkatoasetuksen vaikuttavuutta. Alkutuotannon mikro- ja pientoimijoita vaadittaisiin asetusmuutoksen liitteen III mukaan raportoimaan maantieteellisten koordinaattien sijaan "maa-alueiden postiosoite tai maantieteellinen sijainti, joilla alkutuotannon mikro- ja pientoimija tuottaa asianomaisia hyödykkeitä". Pelkän postiosoitteen ilmoittaminen todennäköisesti vaikeuttaa olennaisesti sen verifiointia, onko tuote aiheuttanut metsäkatoa vai ei, joten emme voi kannattaa tätäkään muutosehdotusta.Metsäkatoasetus ei kohtuuttomasti rajoita maa- eikä metsätaloutta Suomessa, koska velvoite asianmukaisesta huolellisuudesta koskee vain asetuksen piirissä olevaa seitsemää hyödykettä, eikä se siten estä raivatun pellon muuta maatalouskäyttöä. Riski asetuksen vaatimusten vastaiselle metsäkadolle on Suomessa pieni. Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan asetuksen ohjausvaikutus maataloudesta aiheutuvaan metsäkatoon jää Suomessa vähäiseksi. Asetuksen vesittämistä ei voida siis perustella kohtuuttomilla Suomeen kohdistuvilla vaikutuksilla.Suomen ei tule valtioneuvoston kannan mukaisesti ehdottaa joustoja metsäisille maille, joissa metsäkatoriski on pieni. Matalan riskin maat on asetuksen kattamien hyödykkeiden ja tuotteiden osalta jo luokiteltu matalan riskin maiksi, ja Suomi on tällä listalla. Jos asetuksen soveltamisalaan kuuluviin hyödykkeisiin tai tuotteisiin kytkeytyvä metsäkato jossakin maassa on hyvin vähäistä, metsäkadon torjuminenkin vaatii tältä maalta vain vähän.Emme kannata valtioneuvoston linjausta, jonka mukaan "Suomi voi tarvittaessa tukea myös muita asetukseen ehdotettavia muutoksia, jotka lisäävät sääntelyn joustavuutta ja/tai keventävät asetuksen toimeenpanoon liittyvää hallinnollista taakkaa". Nämä sisältävät riskin asetuksen tavoitteiden vaarantumisesta. Enempää lisäaikaa tai lisämuutoksia ei tarvita. Suomalaiset yritykset pystyvät noudattamaan metsäkatoasetusta, eikä Suomen huoltovarmuus tai kilpailukyky tästä kärsi. Kansallisen lainsäädännön on oltava johdonmukaista, ja Suomen tulee olla edelläkävijä eikä tulla tunnetuksi vastuullisuuslainsäädännön jarruttajana.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valtioneuvosto ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto SuVL 8/2025 vp
Eriävä mielipide 2

Helsingissä 12.11.2025

Sofia Virta vihr
Inka Hopsu vihr
Mai Kivelä vas
Pia Lohikoski vas